

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

кафедра політичних наук і права

С. М. Наумкіна

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**щодо проведення практичних занять та самостійної роботи з курсу
«МЕТОДОЛОГІЯ ПОЛІТОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ» [для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні
та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія»**

ОПП: Політологія

Спеціальність: 052 Політологія

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Рік навчання: 3

Мова навчання: українська

Факультет: соціально-гуманітарний

УДК: 303. 7. 32

Рекомендовано до друку науково-методичною комісією Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. (Протокол № 3 від 11.11.2019 року).

Рецензенти:

Ярова Л. В.– д. політ. н., професор, професор кафедри цивільного і трудового права Національного університету «Одеська Морська академія»

Ростецька С. І. – к. політ. н., доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського

Наумкіна С. М. Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять та підсумкового контролю знань з дисципліни «Методологія політологічних досліджень» для здобувачів 3 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за ОПП «Політологія». Одеса : Університет Ушинського, 2019. 34 с.

Методичні рекомендації та поради укладені відповідно до Освітньо-професійних програм «Політологія» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія».

ВСТУП

Мета вивчення дисципліни – набуття здобувачами сукупності знань з методології, методики та організації наукової діяльності для забезпечення їхньої професійної соціалізації як дослідників.

Передумови для вивчення дисципліни. Навчальна дисципліна «Методологія політологічних досліджень» вивчається на основі теоретичних знань і практичних умінь, що здобувачі засвоїли із передбачених програмою базових курсів «Філософія», «Історія політико-правових вчень», «Прикладна політологія», «Теорія держави і права», «Загальна теорія політики», «Порівняльна політологія».

Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

знати:

- теоретико-методологічні засади сучасного політичного дослідження;
- основні поняття, пов'язані з методологічним забезпеченням політичних досліджень;
- методики і техніки збору, обробки і аналізу емпіричної інформації з політичної проблематики;
- специфіку політологічної методики прикладного аналізу внутрішньодержавних та міжнародних відносин та інституцій;
- правила академічної доброчесності, тобто не допускати плагіату будь-якого виду.

уміти:

- організовувати науково-дослідний процес у своїй галузі майбутньої діяльності;
- користуватися найбільш поширеними видами прикладних аналітичних методик;
- правильно оформляти і представляти результати проведених досліджень;

- брати участь у процесі організації і розробки методики своєї роботи на дослідницькій і завершальній стадіях науково-дослідного процесу;
- застосовувати конкретно-наукові емпіричні методи, прийоми і процедури у політичних дослідженнях;
- користуватися документальними і літературними джерелами інформаційного самозабезпечення у власних політичних дослідженнях;
- дотримуватися правил академічної доброчесності, що передбачає:
 - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
 - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
 - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
 - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Унаслідок вивчення навчальної дисципліни здобувачі мають опанувати такі компетентності:

Інтегральні компетентності (ІК):

ІК-1. Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання в предметній сфері політології та застосовувати ключові теорії і методи політичних досліджень та аналізу політики у експертно-аналітичній, політико-організаційній, консультаційній, викладацькій і громадській сфері практичної професійної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-політичними явищами і процесами.

ЗК-2. Набуття гнучкого мислення, відкритість до застосовування концептуальних і базових знань у практичних ситуаціях, розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК-3. Здатність до генерування нових ідей (креативність), прийняття обґрунтованих рішень, адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-5. Здатність здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами.

ЗК-6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу та використання інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК-10. Здатність працювати автономно, визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності:

ФК-1 Знання понятійно-категоріального апарату та методів політичної науки, основних галузей (напрямків) політичного знання.

ФК-5 Знання сучасних теоретичних і практичних засад організації та проведення політологічних досліджень.

ФК-6. Уміння працювати з оригінальними текстами та смисловими конструкціями, які містяться в них.

ФК-9. Уміння об'єктивно і критично оцінювати життєво важливу соціально-політичну інформацію.

ФК-11. Здатність приймати участі в дослідженнях політики з використанням основних методів сучасної політичної науки.

ФК-12. Здатність прийняття участі в проведенні політичних кампаній.

ФК-13. Здатність застосувати прогностичні методи дослідження операцій у процесі підготовки та прийняття політичних рішень.

Міждисциплінарні зв'язки:

Знання та навички, отримані внаслідок вивчення дисципліни, використовуються при вивченні дисциплін вибіркового блоку «Фінансовий моніторинг», «Політичний PR», в процесі підготовки та оформленні курсових робіт та виконанні дипломного проекту.

Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять і підсумкового контролю знань з дисципліни «Методологія політичних досліджень»

Однією із найпоширеніших форм організації освітнього процесу в закладах вищої освіти є практичні заняття, які значною мірою забезпечують відпрацювання умінь і навичок прийняття практичних рішень в реальних умовах професійній діяльності, ґрунтуючись на теоретичній основі. Практичні заняття – це обов'язковий компонент освітнього процесу, які поглиблюють вивчення навчальної дисципліни.

Практичні заняття – це форма аудиторного заняття, за якою під керівництвом викладача здобувачами вищої освіти проводиться детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни, що сприяє формуванню вмінь і навичок їх практичного застосування через індивідуальне виконання сформованих завдань.

Головною метою практичних занять є подальший розвиток логічного мислення, вміння аналізувати явища, узагальнювати факти, працювати з першоджерелами, сприяти регулярній і планомірній самостійної роботи у процесі вивчення навчального курсу. Аудиторні практичні заняття логічно продовжують роботу, розпочату на лекціях, для відпрацювання практичних дій.

Якщо лекція закладає основи знань в узагальненої формі, то практичні заняття мають на меті перевірити, розширити, уточнити ці знання у поєднання різних форм проведення занять (диспути, які допомагають

відпрацьовувати вміння доводити, переконувати, виробляти професійні навички; ролеві ігри, колективне творче обговорення найбільш складних питань навчального курсу, реферати-доповіді, індивідуальні творчі завдання тощо). Це і важливий засіб зворотного зв'язку у результаті коментарів і висновків викладача.

Практичні заняття, поряд з іншими формами освітнього процесу, сприяють оволодінню здобувачами науковими методами аналізу явищ і проблем, активізують самостійне опрацювання наукової літератури та можливість критично оцінювати різні джерела інформації, формують власну точку зору та вміння її відстоювати.

Формуванню практичних навичок політолога-професіонала сприяє обговорення різних варіантів розв'язання практичних ситуаційних задач і завдань, обґрунтовуючи тим самим прогностичну функцію політології як основну і найбільш важливу.

План проведення практичного заняття здобувачам викладач повідомляє заздалегідь, обов'язково рекомендує необхідну літературу та першоджерела, якщо вони є, законодавчу базу та нормативні документи, при їх наявності та необхідності вивчення, додаткову літературу.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістовних модулів	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	В тому числі				Усього	В тому числі			
		л.	п.	інд.	с.р.		л	п	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1. Методологія політологічних досліджень як складова фахової підготовки спеціалістів з політології										
Змістовий модуль 1. Основи наукових досліджень										
Тема 1. Вступ. Поняття про науку та її еволюція. Наука як система знань	5	2	2	1		4			1	3
Тема 2. Системність у науковому пізнанні	7		2	1	4	7	1		1	5
Тема 3. Теоретичні основи організації та проведення наукових досліджень	5	2	2	1		8	1		1	6
Тема 4. Гіпотези у методології наукових досліджень	8		2	1	5	6		1	1	4

Разом за змістовим модулем 1	25	4	8	4	9	25	2	1	4	18
Змістовий модуль 2. Сучасне політологічне дослідження										
Тема 5 Формування політології як системи наукових знань	7		2	1	4	8		1	1	6
Тема 6. Сутність і зміст сучасного політологічного дослідження	10	2	2	1	5	9	1		1	7
Тема 7. Принципи політологічного дослідження	7		2	1	4	8			1	7
Тема 8. Методологічне та методичне підґрунтя політологічних досліджень	10	2	2	1	5	9			1	8
Разом за змістовим модулем 2	34	4	8	4	18	34	1	1	4	28
Змістовий модуль 3. Методологічні підходи до політичних досліджень										
Тема 9. Системний підхід до політологічних досліджень	6	2	4			8				8
Тема 10. Біхевіористська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях	12	2	4	1	5	10	1		1	8
Тема 11. Когнітивістська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях	7		2	1	4	9		1	1	7
Тема 12. Фрейдистська і неофрейдистська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях	11	2	4		5	9	1			8
Тема 13. Функціоналістський підхід та його застосування у політологічних дослідженнях	10	2	4		4	9				9
Тема 14. Міждисциплінарний підхід у політологічному дослідженні	6	2	4			7				7
Разом за змістовим модулем 3	52	10	22	2	18	52	2	1	2	47
Змістовий модуль 4. Результати наукового політичного дослідження										
Тема 15. Обробка та оформлення результатів наукового політологічного дослідження	7		2		5	5		1		4
Тема 16. Академічне письмо	2	2				4	1			3
Разом за змістовим модулем 4	9	2	2		5	9	1	1		7
Усього годин	120	20	40	10	50	120	6	4	10	100

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1	2	3	4
1	Тема 1. Вступ. Поняття про науку та її еволюція. Наука як система знань	2	
2	Тема 2. Системність у науковому пізнанні	2	
3	Тема 3. Теоретичні основи організації та проведення наукових досліджень	2	
4	Тема 4. Гіпотези у методології наукових досліджень	2	1
5	Тема 5 Формування політології як системи наукових знань	2	1
6	Тема 6. Сутність і зміст сучасного політологічного дослідження	2	
7	Тема 7. Принципи політологічного дослідження	2	
8	Тема 8. Методологічне та методичне підґрунтя політологічних досліджень	2	
9	Тема 9. Системний підхід до політологічних досліджень	4	
10	Тема 10. Біхевіористська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях	4	
11	Тема 11. Когнітивістська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях	2	1
12	Тема 12. Фрейдистська і неофрейдистська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях	4	
13	Тема 13. Функціоналістський підхід та його застосування у політологічних дослідженнях	4	
14	Тема 14. Міждисциплінарний підхід у політологічному дослідженні	4	
15	Тема 15. Обробка та оформлення результатів наукового політологічного дослідження	2	1
16	Тема 16. Академічне письмо		
Усього годин		40	4

<p>Контрольна модульна робота</p>	<p>Контрольна модульна робота складається з трьох блоків завдань:</p> <ul style="list-style-type: none"> – тестові завдання першого рівня складності з наступними інструкціями: «Оберіть одну правильну відповідь...»; «Оберіть декілька правильних відповідей...»; «Згодні Ви з наступним ствердженням (так чи ні); – тестові завдання другого рівня складності з наступними інструкціями: «Встановіть відповідність, наприклад: вчені – погляди, наукові школи – представники та ін.; «Надайте визначення пропонованих понять» «Встановіть послідовність»; «Заповніть таблицю» – завдання третього рівня складності це теоретичні питання.
--	---

Модуль І.

Методологія політологічних досліджень як складова фахової підготовки спеціалістів з політології

Змістовий модуль 1.

Основи наукових досліджень

Тема 1.

Поняття про науку та її еволюція. Наука як система знань (2 год.)•

План.

1. Предмет, завдання, форми, методи вивчення курсу «МПД»
2. Цілі та функції «МПД».
3. Категоріально-понятійний апарат дисципліни.
4. Проблема класифікації наук. Фундаментальні та прикладні науки.
5. Етапи становлення і розвитку науки.
6. Інтерпретація основних понять наукового дослідження. Види наукових досліджень.

Завдання до самостійної роботи.

1. Законспектувати у словник поняття:
Наука, Методи політичної науки, Функції політичної науки, Види наукових досліджень, Фундаментальні науки, Прикладні науки.
2. Скласти схеми:
Методологія політичних досліджень та її зв'язок з іншими суміжними дисциплінами.
3. Законспектувати питання: Понятійно-категоріальний апарат «МПД».

Література:

Основна – 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Додаткова – 8, 9, 14, 17.

Тема 2

Системність у науковому пізнанні (2 год.)

План

1. Системний підхід до процесу наукового дослідження.
2. Елементи системи науки.
3. Методологічні основи наукового дослідження.
4. Поняття «метод» та «методологія».
5. Основи методології наукових досліджень.
6. Рівні наукових досліджень.

Завдання до самостійної роботи:

1. Визначити та законспектувати основні відмінності між поняттям «метод» і «методологія». Навести приклади.
2. Зіставити схему «Рівні наукових досліджень».
3. Визначити власне розуміння елементів системи науки та обґрунтувати власне бачення питання.

Література

Основна – 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9.

Додаткова – 4, 5, 6, 13.

Тема 3

Теоретичні основи організації та проведення наукових досліджень

(2 год.).

План

1. Структура процесу наукових досліджень.
2. Загальна характеристика етапів наукового дослідження.
3. Етапи наукового дослідження та їх характеристика.
4. Аналіз літератури.
5. Науково-дослідна робота здобувача.

Завдання до самостійної роботи:

1. Визначити структуру процесу наукових досліджень та надати власне бачення цього процесу.
2. Ваше розуміння науково-дослідної роботи здобувача. Запишіть її основні етапи та очікувані результати.
3. Пояснити, як ви працюєте з літературою. Зіставите хронологію роботи з літературою.

Література

Основна – 2, 5, 6, 8, 12.

Додаткова – 4, 5, 6, 14.

Тема 4.

Гіпотези у методології політичних досліджень (2 год.).

План.

1. Генеза наукової теорії.
2. Гіпотеза як форма розвитку знань.
3. Стадії процесу розвитку гіпотез.
4. Види гіпотез.

Завдання до самостійної роботи

1. Запишіть у словник визначення понять: гіпотеза, ідея, доктрина, теорія, учення, науковий напрямок.
2. Визначити відмінності поняття «гіпотеза» від інших понять.
3. Чи вважаєте ви поняття «гіпотеза» науковим терміном? Чому? Обґрунтуйте свою позицію.
4. Наведіть конкретні приклади гіпотез в науковому тексті. Запишіть 3–5 прикладів.

Література

Основна – 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Додаткова – 2, 3, 4, 5, 6, 8.

Змістовий модуль 2.

Сучасне політологічне дослідження.

Тема 5.

Формування політології як системи наукових знань (2 год.).

План

1. Політологія як наука.
2. Предмет і методи політології.
3. Закони і категорії політології.
4. Структура і функції політології.
5. Теоретична і прикладна політологія.
6. Еволюція наукових підходів до осмислення політики від найдавніших часів до сучасності.

Завдання до самостійної роботи.

Враховуючи те, що політологія є спеціальністю здобувачів вищої освіти, які вивчають на 3 курсі дисципліну «МПД», пропонується написання есе або рефератів за власним вибором з урахуванням зазначених питань практичного заняття.

Література.

Основна – 1–12

Додаткова – 1–17

Інформаційні Інтернет-ресурси – 8–17.

Тема 6.

Сутність і зміст сучасного політологічного дослідження (2 год.).

План

1. Завдання політичних досліджень.
2. Закономірності політичних процесів та їх теоретичне обґрунтування.
3. Основні етапи політичного дослідження.
4. Структура програми політичного дослідження, зміст її розділів.
5. Особливості політології як науки, її залежність від методологічного та-методичного підґрунтя фундаментальних та соціально-гуманітарних наук.
6. Перспективи розвитку політичних досліджень.

Завдання до самостійної роботи:

1. Скласти порівняльну таблицю: розвиток політологічних досліджень у

- кінці ХХ ст., на початку ХХІ т. та перспективи подальшого розвитку.
2. Письмово обґрунтувати свою позицію щодо особливостей політології як науки, її залежності від методологічного та методичного підґрунтя фундаментальних та соціально-гуманітарних наук.

Література

Основна – 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Додаткова – 1, 2, 3, 6, 8.

Тема 7.

Принципи політологічного дослідження (2 год.).

План

1. Об'єктивність.
2. Історизм.
3. Зв'язок теорії з практикою.
4. Систематизація.
5. Квантифікація. Верифікація та фальсифікація.
6. Інтеграція з іншими науками.

Завдання до самостійної роботи:

1. Обґрунтуйте письмово поняття квантифікації, верифікації та фальсифікації як основних принципів політологічного дослідження.
2. Наведіть конкретні приклади зв'язків теорії та практики вивчення тем за фахом на практичних заняттях.
3. Докажіть необхідність інтеграції політологічного дослідження з іншими науками на конкретних прикладах.

Література

Основна – 8, 9, 10, 11, 12.

Додаткова – 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15.

Тема 8.

Методологічне та методичне підґрунтя політологічних досліджень (2 год.).

План

1. Методологія як стратегія наукового пошуку.

2. Сучасні тенденції формування методологічного підґрунтя досліджень у соціально-гуманітарній сфері.
3. Історичне та гносеологічне коріння розмаїття методологічних підходів до дослідження політичних процесів.
4. Проблема вибору методології дослідження як проблема творчої волі науковця.
5. Мета і робоча гіпотеза дослідження як системоутворюючі фактори при формуванні його методологічного підґрунтя.
6. Взаємопов'язаність методології, мети, робочої гіпотези і завдань дослідження.

Завдання до самостійної роботи:

1. Напишіть стислий есе за темою «Сучасні тенденції формування методологічного підґрунтя досліджень у соціально-гуманітарній сфері: шляхи інтеграції та диференціації».
2. Визначити основні, з Вашої точки зору, напрями політологічних досліджень у теперішній час. Обґрунтуйте свій вибір.
3. Визначити і обґрунтуйте взаємопов'язаність методології, мети, робочої гіпотези і завдань дослідження. Покажіть цей зв'язок логічно структурованим.

Література:

Основна – 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12.

Додаткова – 4, 5, 6, 7, 11, 13, 17.

Змістовий модуль 3.

Методологічні підходи до політологічних досліджень

Тема 9.

Системний підхід до політологічних досліджень (4 год.).

План

1. Сутність системного підходу до політичних досліджень та історія його виникнення і розвитку.
2. Метафізичне та діалектичне коріння (Лао-цзи, Аристотель, Г. Гегель, Г. Спенсер).
3. Виникнення методології системного підходу то стадії його здійснення.
4. Структурний аналіз як метод встановлення зв'язків між компонентами системи та їх упорядкованості.

5. Функціональний аналіз і його складові.
6. Сфери доцільного застосування системного підходу в політичних дослідженнях.

Завдання до самостійної роботи:

1. Зробити порівняльний аналіз підходів до диференціації закономірностей, що діють у різних системах на підставах аналізу ступенів їх ізоморфізму та гомоморфізму, за теоріями Л. фон Берталанфі, Р. Акоффа, Ф. Емері, Е. Юдіна, М. Кагана, В. Афанасьєва.
2. Визначити в словнику дефініції понять «ізоморфізм», «гомоморфізм». У чому їх загальність та особливість?
3. Визначити сфери доцільного, з вашої точки зору, застосування системного підходу в політичних дослідженнях. Наведіть конкретні приклади.
4. Письмово розкрити сутність внутрішнього функціонування системи (взаємодія підсистем і елементів) та зовнішнього (обмін інформацією, енергією, адаптація, взаємна рецептивність, взаємна детермінація тощо). Обґрунтуйте взаємозалежність процесів.

Література:

Основна – 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12.

Додаткова – 5, 6, 7, 8, 9, 12, 14, 16, 17.

Тема 10.

Біхевіористська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях (4 год.).

План

1. Походження біхевіоризму як загального методу для дослідження поведінки систем типу «black box». Праці І. Павлова, Д. Уотсона, Б. Скіннера та ін. науковців.
2. Особистість як результат взаємодії індивіда з навколишнім середовищем.
3. Досвід використання положень біхевіоризму в соціальному управлінні, політичному керівництві.
4. Зв'язки методології біхевіоризму з досягненнями нейрофізіології та психології. Похідність інструментарію.
5. Галузі застосування біхевіористської методології у дослідженні

політичних процесів.

Завдання до самостійної роботи:

1. Відповідаючи на друге запитання практичного заняття, звернути увагу на необхідність дій, яким повинна навчатися особистість, задля адекватності очікуванням оточення. Напишіть та аргументуйте ці дії та їх потребу.
2. Визначити галузі застосування біхевіористської методології у дослідженні політичних процесів. Наведіть конкретні приклади.
3. Складіть таблицю щодо мотивації, за біхевіористською теорією, соціальної поведінки особистості через задоволення / незадоволення її базових потреб. Порівняйте очікувані результати та обґрунтуйте висновки.

Література:

Основна – 1, 2, 4, 5, 7, 9, 10, 12.

Додаткова – 4, 5, 6, 7, 9, 11, 13.

Інформаційні Інтернет-ресурси – 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17.

Тема 11.

Когнітивістська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях (2 год.).

План

1. Джерела виникнення когнітивістського підходу до вивчення соціально гуманітарних проблем.
2. Міждисциплінарні зв'язки між політологією, соціологією, психологією, соціальною психологією та культурологією.
3. Типології соціальної поведінки залежно від ставлення до себе й світу та методики, пов'язані з їх використанням (Дж. Роттер та ін.).
4. Методики вивчення когнітивної складності, когнітивного дисонансу та шляхів зняття останнього.
5. Розвиток ідей когнітивізму. П. Бурд'є.
6. Запровадження понять «культурний капітал», «соціальний простір» у когнітивістську методологію.
7. Галузі застосування когнітивістського підходу: вивчення процесів управління складно структурованими соціальними об'єктами.

Завдання до самостійної роботи:

1. Зробіть порівняльний аналіз рівнів когнітивної складності об'єктів управління і когнітивного дисонансу. Наведіть конкретні приклади з політичної практики.
2. Дайте оцінку процесу навчання, враховуючи рівні когнітивної складності об'єктів управління. Обґрунтуйте свою позицію.
8. Відповісти письмово: процеси засвоєння та відтворення культурного капіталу. В чому їх складності та соціальна взаємодія, виходячи з когнітивістського підходу.

Література:

Основна – 2, 3, 5, 7, 8, 9, 11, 12.

Допоміжна – 5, 7, 8, 11.

Тема 12.

Фрейдистська і неофрейдистська методологія та її застосування у політологічних дослідженнях (4 год.).

План.

1. Виникнення фрейдистської методології як спроби винайдення глибинних мотивів індивідуальної та соціальної дії.
2. Базові гіпотези психоаналізу та їх опрацювання З. Фрейдом, К. Г. Юнгом, А. Адлером, К. Хорні, Х. Саллівеном, Е. Фроммом та ін.
3. Важливість витлумачення фрейдизмом захисних механізмів психіки (витіснення, раціоналізація, заперечення), формування захисних реакцій (проекція, інтелектуалізація, заміщення) для трактування і дослідження сутності соціальних явищ та соціальної діяльності.
4. Юнгіанство та формування концепції колективного неусвідомленого.
5. Методологія дослідження колективного неусвідомленого.
6. Психодіагностичний інструментарій, розгорнутий К. Г. Юнгом та його послідовниками.
7. Особливості інструментарію психоаналізу – багатоманітність методики психодіагностики.

8. Галузі застосування психоаналітичної методології у політичних дослідженнях.

Завдання до самостійної роботи:

1. Визначити рівні компетентності у різних галузях соціальної практики (за власним вибором).
2. Порівняйте різні мотивації індивідуальної та соціальної діяльності. Зробити висновок та обґрунтуйте його.
3. Зробити таблицю з зазначенням психологічної та соціокультурної типізації соціально-політичної практики. Обґрунтуйте критерії типізації.
4. Напишіть реферат або есе за темою «Психодіагностичний інструментарій політичної діяльності, за К. Г. Юнгом».

Література:

Основна – 1, 2, 3, 6, 7, 10, 12.

Додаткова – 2, 4, 7, 8, 9, 10.

Тема 13.

Функціоналістський підхід та його застосування у політологічних дослідженнях (4 години).

План

1. Функціоналістський підхід як узагальнення Т. Парсонсом та Р. Мертоном попередніх набутоків «розуміючої соціології» та культурології.
2. Зіставлення понять соціальної дії та соціальної функції.
3. Структурно-функціональний аналіз суспільства та суспільних явищ як підґрунтя для загального аналізу системи суспільства.
4. Складові системи суспільства та принципи їх функціональної взаємодії.
5. Функції системи суспільства в цілому: адаптації до оточення, інтеграції підсистем і елементів, ціледосягання, збереження структурного зразка і системи в цілому.
6. Специфіка інструментарію дослідження, що впливає з методології функціоналізму.
7. Сфери застосування методології функціоналізму. Її цінність.

Завдання для самостійної роботи:

1. Обґрунтуйте особливу роль культурологічних методів дослідження соціальної практики та зіставити наслідки їх застосування із соціологічними та соціально-психологічними.
2. Підготуйте реферат за темою «Цінність методології функціоналізму для досліджень нормативного морфогенезу та відтворення продуктів духовної культури».
3. Напишіть есе з теми «Дослідження науки й освіти як продуктів духовної культури». Визначте власні зауваження та пропозиції.

Література:

Основна – 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 12.

Додаткова – 1, 2, 5, 7, 8, 11, 12.

Тема 14.

Міждисциплінарний підхід у політологічних дослідженнях (4 год.).

План

1. Емпіричні методи отримання політичних знань.
2. Анкетування, стандартизоване інтерв'ю, технологія вибірки, вивчення документів.
3. Спостереження як метод аналізу.
4. Контент-аналіз, соціометрія, експеримент (моделювання), експертні оцінки.
5. Застосування методів соціології в межах політичних наук.
6. Історичні методи в політичних дослідженнях.
7. Прийоми застосування дослідницьких методів класиків історичного аналізу політичних явищ.
8. Метод історичних кореляцій та аналогій.
9. Метод історичної експлікації.
10. Особливості історичних методів дослідження політичних явищ
11. Методика опрацювання вторинних документів у межах історичного дослідження.

Завдання до самостійної роботи:

1. Складіть анкету щодо аналізу важливого суспільно-політичного явища очима молоді (за власним вибором). Опрацюйте її та зробити висновки.

2. Зробити контент-аналіз фахової статті з політології (наприклад, у збірнику наукових праць «Політикус» за власним вибором) та надайте обґрунтовані висновки щодо досягнення / не досягнення зазначеної мети і наукових завдань у ній.
3. Підготуйте доповідь щодо використання методу історичних кореляцій та аналогій у дослідженні політичних явищ.

Література:

Основна – 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11.

Додаткова – 1, 2, 3, 5, 8, 9, 12, 13.

Змістовий модуль 4.

Результати наукового політологічного дослідження.

Тема 15.

Обробка та оформлення результатів наукового політологічного дослідження (2 год.)

План.

1. Методи зведення й обробки результатів наукових досліджень.
2. Табличні та графічні методи зведення результатів політичних досліджень.
3. Статистичні методи обробки результатів політичного дослідження.
4. Форми узагальнення результатів досліджень.
5. Складання текстів, що описують результати політичних досліджень.

Завдання для самостійної роботи:

1. Зробити конспект першого питання, проаналізувавши конкретне наукове дослідження, яке обрано за власним бажанням.
2. Підготуйте доповідь щодо достовірного викладення отриманих результатів дослідження. Наведіть приклади власної наукової роботи.
3. Підготуйте есе за темою «Етика наукового дослідження. Плагіат та його види».

Література:

Основна – 1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 11.

Допоміжна – 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 12.

Інформаційні Інтернет-ресурси – 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15.

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Види работ	Бали	Критерії
Практичні заняття	0	Здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань або здобувач відмовляється від відповіді, або відсутній.
	2	Здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
	3	Здобувач в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
Самостійна робота здобувача (усні відповіді)	0 балів	Самостійна робота не виконана або не захищена.
	1 бал	Відповідь фрагментарна. Здобувач має поверхові знання з питання. Пояснює суть окремих понять. Виклад матеріалу не структурований, порушена послідовність та логіка викладу. Здобувач використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. Самостійна робота виконана у неповному обсязі, з суттєвими недоліками. У відповіді наявні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
	2 бали	Відповідь здобувача майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Здобувач володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, допущені окремі неточності. При відповіді на проблемні питання здобувач висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації. Матеріал викладено правильною мовою, але присутні окремі граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.

	3 бали	Здобувач продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату та теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Здобувач володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою культурою мовлення. Відсутні відповіді граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	0 балів	Не зараховуються реферати, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернет.
	1 бал	Реферат виконаний самостійно, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовий матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, або вони взагалі відсутні, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу її оформлення не відповідає вимогам, список літератури менше 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
	2 бали	Реферат виконаний самостійно, оформлення відповідає вимогам, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовий матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, тема не розкрита, частина значимої інформації відсутня, список літератури менше 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
	3 бали	Реферат виконаний самостійно, оформлення відповідає вимогам, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовий матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу, список літератури понад 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
	4 бали	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, у висновку сформульовані загальні висновки, тема в цілому розкрита, проте частина значимої інформації не ввійшла в зміст реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них менше 50 % найменувань за останні 5 років,

	кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
5 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, у висновку сформульовані загальні висновки, тема в цілому розкрита, проте частина значимої інформації не увійшла в зміст реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
6 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, у висновку сформульовані загальні висновки, тема повністю розкрита, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
7 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті дотримана структура написання реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
8 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті дотримана структура написання реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.

9 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті присутнє оригінальна ідея аналізу або структурування матеріалу, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
10-15 балів	Мультимедійна презентація

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не володіє навчальним матеріалом.
1-5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
6-10 балів	Здобувач не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в науково-дослідному процесі.
11-15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Здобувач намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в науково-дослідному процесі.
16-20 балів	Здобувач уміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90 – 100 А)	Здобувач повністю володіє навчальним матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, вільно й аргументовано його викладає державною мовою та за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій розв'язує складні проблемні завдання. <i>Знає:</i> теоретико-методологічні засади сучасного політичного дослідження; основні поняття, пов'язані з методологічним забезпеченням політичних досліджень; методики і техніки збору, обробки і аналізу емпіричної інформації з політичної проблематики; специфіку політологічної методики прикладного аналізу внутрішньодержавних та міжнародних відносин та інституцій; правила академічної доброчинності, тобто не допускати плагіату будь якого виду. <i>Здобувач вміє:</i> організувати науково-дослідний процес у своїй галузі майбутньої діяльності; користуватися найбільш поширеними видами прикладних аналітичних методик; правильно оформляти і представляти результати проведених досліджень; брати участь у процесі організації і розробки методики своєї роботи на дослідницькій і завершальній стадіях науково-дослідного процесу; застосовувати конкретно-наукові емпіричні методи, прийоми і процедури у політичних дослідженнях; користуватися документальними і літературними

	<p>джерелами інформаційного самозабезпечення у власних політичних дослідженнях; дотримуватися правил академічної доброчесності, що передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. <i>Здобувач здатний:</i> розв'язувати спеціалізовані завдання в предметній сфері політології та застосовувати ключові теорії і методи політичних досліджень та аналізу політики у експертно-аналітичній, політико-організаційній, консультаційній, викладацькій і громадській сфері практичної професійної діяльності; логічно та критично мислити, аналізувати і синтезувати. Має здатність до генерування нових ідей (креативність), прийняття обґрунтованих рішень, адаптації та дії в новій ситуації; здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами; вчитися і оволодівати сучасними знаннями, проводити дослідження на відповідному рівні; приймати участі в дослідженнях політики з використанням основних методів сучасної політичної науки; застосовувати прогностичні методи дослідження операцій у процесі підготовки та прийняття політичних рішень. <i>Здобувач має навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу та використання інформації з різних джерел; уміння працювати з оригінальними текстами та смисловими конструкціями, які містяться в них та об'єктивно і критично оцінювати життєво важливу соціально-політичну інформацію.</i></p>
<p>Добре (82-89 В)</p>	<p><i>Здобувач достатньо володіє навчальним матеріалом. Знає:</i> теоретико-методологічні засади сучасного політичного дослідження; основні поняття, пов'язані з методологічним забезпеченням політичних досліджень; методики і техніки збору, обробки і аналізу емпіричної інформації з політичної проблематики; специфіку політологічної методики прикладного аналізу внутрішньодержавних та міжнародних відносин та інституцій; правила академічної доброчесності, тобто не допускати плагіату будь якого виду. На основі отриманих знань робить аналіз можливих ситуацій та вмє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності, які вмє самостійно виправляти. <i>Здобувач вмє:</i> організовувати науково-дослідний процес у своїй галузі майбутньої діяльності; користуватися найбільш поширеними видами прикладних аналітичних методик; правильно оформляти і представляти результати проведених досліджень; брати участь у процесі організації і розробки методики своєї роботи на дослідницькій і завершальній стадіях науково-дослідного процесу; застосовувати конкретно-наукові емпіричні методи, прийоми і процедури у політичних дослідженнях; користуватися документальними і літературними джерелами інформаційного самозабезпечення у власних політичних дослідженнях; дотримуватися правил академічної доброчесності, що передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей). <i>Здобувач здатний:</i> розв'язувати спеціалізовані завдання в предметній сфері політології та застосовувати ключові теорії і методи політичних досліджень</p>

	<p>та аналізу політики у експертно-аналітичній, політико-організаційній, консультаційній, викладацькій і громадській сфері практичної професійної діяльності; логічно та критично мислити, аналізувати і синтезувати. Має здатність до генерування нових ідей (креативність), прийняття обґрунтованих рішень, адаптації та дії в новій ситуації; здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами; вчитися і оволодівати сучасними знаннями, проводити дослідження на відповідному рівні; приймати участі в дослідженнях політики з використанням основних методів сучасної політичної науки; застосувати прогностичні методи дослідження операцій у процесі підготовки та прийняття політичних рішень.</p>
<p>Добре (74 – 81 С)</p>	<p>Здобувач достатньо володіє навчальним матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, логічно, послідовно й обґрунтовано його викладає під час усних та письмових відповідей, висловлює власну думку, робить висновки. <i>Знає:</i> теоретико-методологічні засади сучасного політичного дослідження; основні поняття, пов'язані з методологічним забезпеченням політичних досліджень; методики і техніки збору, обробки і аналізу емпіричної інформації з політичної проблематики; однак допускає помилки при характеристиці специфіки політологічної методики прикладного аналізу внутрішньодержавних та міжнародних відносин та інституцій. <i>Здобувач вміє:</i> організовувати науково-дослідний процес у своїй галузі майбутньої діяльності; користуватися найбільш поширеними видами прикладних аналітичних методик; правильно оформляти і представляти результати проведених досліджень; брати участь у процесі організації і розробки методики своєї роботи на дослідницькій і завершальній стадіях науково-дослідного процесу; застосовувати емпіричні методи, прийоми і процедури у політичних дослідженнях, але за допомогою викладача. <i>Здобувач здатний:</i> розв'язувати спеціалізовані завдання в предметній сфері політології та застосовувати ключові теорії і методи політичних досліджень та аналізу політики у експертно-аналітичній, політико-організаційній, консультаційній, викладацькій і громадській сфері практичної професійної діяльності; логічно та критично мислити, аналізувати і синтезувати. Має здатність до генерування нових ідей (креативність), прийняття рішень, адаптації та дії в новій ситуації, однак допускає суттєві помилки; здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами, але за допомогою викладача.</p>
<p>Задовільно (64-73 D)</p>	<p>Здобувач частково володіє навчальним матеріалом, передбаченим робочою програмою дисципліни, виявляє базові знання. <i>Знає:</i> теоретико-методологічні засади сучасного політичного дослідження; основні поняття, пов'язані з методологічним забезпеченням політичних досліджень, однак допускає суттєві помилки. <i>Здобувач знає</i> методики і техніки збору, обробки і аналізу емпіричної інформації з політичної проблематики, відповіді неповні. <i>Здобувач вміє:</i> організовувати науково-дослідний процес у своїй галузі майбутньої діяльності; користуватися найбільш поширеними видами прикладних аналітичних методик. <i>Здобувач здатний:</i> розв'язувати прості завдання в предметній сфері політології та застосовувати ключові теорії і методи політичних досліджень. Має практичні навички, достатні для виконання завдань на рівні мінімально допустимих вимог. При вирішенні завдань виконує роботу за зразком (практичним коментарем), але не розуміє достатньою мірою мету роботи, не вміє самостійно робити загальний висновок. <i>Здобувач демонструє</i> рівень сформованості компетентностей за заданими стандартами нижче середнього, що є мінімально допустимим у всіх</p>

	складових навчальної програми з дисципліни. Демонструє слабку здатність до застосування знання у практичних ситуаціях, допускає суттєві помилки у визначенні прийнятних для юридичного аналізу фактів, не здатен обґрунтувати власну правову позицію та проконсультувати інших з політологічних питань.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач опанував навчальним матеріал в мінімально допустимому обсязі. Відповіді неточні або мало аргументовані, з порушенням послідовності викладання. При розкритті теоретичних положень припускається серйозних помилок, неточності у розумінні та інтерпретації основних закономірностей. Здобувач частково володіє навчальним матеріалом. <i>Здобувач частково знає:</i> теоретико-методологічні засади сучасного політичного дослідження; основні поняття, пов'язані з методологічним забезпеченням політичних досліджень, однак допускає суттєві помилки. <i>Частково вміє:</i> Фрагментарно (без аргументації та обґрунтування), на рівні запам'ятовування відтворювати знання про теоретико-методологічні засади сучасного політичного дослідження; специфіку політологічної методики прикладного аналізу внутрішньодержавних та міжнародних відносин та інституцій; основні поняття, пов'язані з методологічним забезпеченням політичних досліджень. <i>Здобувач здатен:</i> розв'язувати прості завдання в предметній сфері політології та застосовувати ключові теорії і методи політичних досліджень та аналізу політики у експертно-аналітичній за допомогою викладача.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач повністю не володіє навчальним матеріалом, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача. Не усвідомлює мету навчальної діяльності. У результаті освоєння навчальної дисципліни здобувач демонструє незадовільний рівень сформованості компетентностей, зокрема відсутність розуміння предметного поля професійної діяльності та здатності застосовувати знання завдань, принципів розвитку та функціонування політичних систем, спеціально-наукових теоретичних та прикладних методів пізнання, що не забезпечує його підготовку до самостійного вирішення задач, які окреслює мета дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правова база

1. Про вищу освіту: Закон України від 14.06.2014. Документ 1356-VII, чинний, поточна редакція. Редакція від 01.01.2019, підстава – 2443-VIII, 2300-VIII. URL : <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2016. Документ 848-VIII, чинний, поточна редакція. Редакція від 07.03.2018, підстава – 2269-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.

3. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992. Документ 2657-XII, чинний, поточна редакція. Редакція від 01.01.2017, підстава – 1774-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
4. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011. Документ 2939-VI, чинний, поточна редакція. Редакція від 01.05.2015, підстава – 319-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
5. Про затвердження Положення про атестацію наукових працівників: Постанова КМ України від 13.08.1999 № 1475. Документ 1475-99-п, чинний, поточна редакція. Редакція від 21.08.2014, підстава – 330-2014-п. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1475-99-%D0%BF>
6. Про затвердження вимог до оформлення дисертації: Наказ МОН України від 12.01.2017 № 40 Документ z0155-17, чинний, поточна редакція. Прийняття від 12.01.2017. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>
7. Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанова КМ України від 23 березня 2016 р. Документ 261-2016-п, чинний, поточна редакція. Прийняття від 23.03.2016. URL : <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF>
8. Деякі питання діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: Постанова КМ України від 27 липня 2016 р. Документ 567-2016-п, чинний, поточна редакція. Редакція від 07.07.2018, підстава 519-2018-п URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/567-2016-%D0%BF>
9. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.

1. Баскаков А. Я. Туленко Н. В. *Методологія наукового дослідження: Навчальний посібник*. Київ : МАУП, 2004. 216 с.
2. Дороніна М. С. *Технологія наукових досліджень навч. посібник*. Харк. нац. екон. ун-т. 2-ге вид., виправл. і доповн. Харків : ІНЖЕК, 2006. 101 с.
3. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. *Методологія наукових досліджень: навч. посібник*. Київ : Центр Навч лит-ри, 2004. 212 с.
4. Корягін М. В., Чік М. Ю. *Основи наукових досліджень: [навч. посібник]*. Київ : Алерта, Правова єдність, 2014. 622 с.
5. Крушельницька О. В. *Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник*. Київ : Кондор, 2006. 206 с.
6. Ладанюк А. П., Власенко Л. О., Кишенько В. Д. *Методологія наукових досліджень*. Київ : Ліра-К., 2018. 352 с.
7. Мальская М. П., Пандяк І. Г. *Організація наукових досліджень*. Київ : ЦУЛ, 2017. 136 с.
8. Мокін Б. І., Мокін О. Б. *Методологія та організація наукових досліджень: [навч. посібник]*. Вінниця : ВНТУ, 2014. 180 с.
9. Стеченко Д. М. *Методологія наукових досліджень: Підручник*. 2-ге вид., перероб. і доповн. Київ : Знання, 2007. 317 с.
10. Шишкін Є. К., Носирев О. О. *Методологія наукових досліджень: навч. посібник*. Харків : Видво «Діса плюс», 2014. 200 с.
11. Швець Ф. Д. *Основи наукових досліджень: навч. посібник*. Рівне : НУВГП, 2013. 208 с.
12. Шейко В. М. *Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник*. 5-те вид., стер. Київ : Знання, 2006. 307 с.

Додаткова література

1. Биконя С. Інноваційна культура – умова реалізації інноваційної політики. Персонал, 2006. № 4. С. 10.

2. Бурд'є П. Дух держави: генезис і структура бюрократичного поля. URL : <http://bourdieu.name/content/duh-gosudarstva-genezis>.
3. Бурд'є П. Соціальний простір і символічна влада. THESIS, 1993. Вип. 2. С. 137–150. URL : http://www.hse/science/igiti/thesis2/2_2_3Bourd.pdf.
4. Вісник Львівського університету: Зб. наук. праць. Серія філософсько-політологічні студії. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. Вип. 1. 356 с.
5. Вісник національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого: Зб. наук. праць. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. Харків : Право–2010. Вип. 5. 288 с.
6. Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету: Збірник наукових праць звітно-наукової конференції викладачів університету за 2011 рік, 9-10 лютого 2012 року. Частина 1 / Укл. Г. І. Волинка, О. В. Уваркіна, О. П. Симоненко, О. П. Ємельянова. Київ : Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2012. 294 с.
7. Кальниш Ю. Г. Політична аналітика в державному управлінні: теоретико-методологічні засади: монографія. Київ : Видавництво НАДУ, 2006. 272 с.
8. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 124 с. URL : http://www.library.tane.edu.ua/files/EVD/kl_mspnd.pdf.
9. Мангейм Б. Джаролд. Політологія. Методы исследования: пер. с англ. Москва : Изд-во «Весь Мир», 1997. 544 с.
10. Мацієвський Ю. Між функціоналізмом та нормативізмом: академічна політологія в Україні на початку ХХІ ст. Людина і політика. 2004. № 5.
11. Медіакультура в контексті міждисциплінарних досліджень: монографія / за загал. наук. ред. В. В. Березенко, М. А. Лепського, О. О. Семенець; відп. ред. К. Г. Сіріньок-Долгарьова. Запоріжжя : Кераміст, 2017. 309 с.
12. Московкін В. М. Чи існує «конвертуєма наука «в пострадянських країнах»? Харків : Новий Колегіум, 2005. № 1–2.

13. Николко М. В. Применение структурно-функционального метода для анализа легитимации политической власти. Політична наука: предмет та методологічні засади: збірник матеріалів Міжнародної наукової конференції. Харків : Регіон-інформ, 2001.
14. Поппер К. Логіка та зріст наукового знання. Київ : Знання, 1983. С. 46–63, 73–123, 316–378, 380–391. URL : www.philsci.univ.kiev.ua.
15. Рибкало В. А. Політична аналітика та прогнозування: навч. посібник. Київ : Вид-во УАДУ, 2002. 60 с.
16. Світова історія XX століття. Енциклопедичний словник. За ред. Ігора Підкови та Романа Шуста. Львів : Літопис, 2008. 972 с.
17. Телешун С. О. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації. Київ : Видавець Паливода А. В. 2001. 111 с.

Інформаційні Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL : www.kmu.gov.ua
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : www.rada.gov.ua
3. Офіційний сайт Президента України. URL : www.president.gov.ua
4. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL : www.mon.gov.ua
5. Інститут інформаційних технологій та засобів навчання НАПН України. URL : <http://iitlt.gov.ua>
6. Сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
7. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України URL : <http://www.nplu.kiev.ua/>
8. Сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України. URL : <http://www.ipiend.gov.ua/>
9. Сайт Українського незалежного центру політичних досліджень. URL : <http://www.ucipr.kiev.ua/>

10. Сайт Українського центру політичного менеджменту. URL : <http://www.politik.org.ua/>
11. Сайт журналу «Віче». URL : <http://www.viche.info/>
12. Сайт альманаху «Грані». URL : <http://www.grani.org.ua/>
13. Сайт наукового вісника «Гілея». URL : <http://www.gileya.org.ua/>
14. Сайт журналу «Нова парадигма». URL : <http://www.novaparadigma.org.ua>
15. Сайт журналу «ПОЛИС». URL : <http://www.polistudies.ru/>
16. Сайт журналу «Общественные науки и современность». URL : <http://www.ons2000.chat.ru/index.htm>
17. Сайт журналу «Полития». URL : <http://www.nasledie.ru/>
18. Сайт журналу «Политическая экспертиза» URL : <http://www.politex.info/>
19. Электронная библиотека ГУМЕР. URL : <http://www.gumer.info/>
20. Портал политических наук. URL : <http://www.politzone.in.ua/>